

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

філологічний

(назва інституту/факультету)

Кафедра _____ філософії та культурології _____

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Соціологія сім'ї _____

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

загальноуніверситетська (вибіркова) _____

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма _____

(назва програми)

Спеціальність _____

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _перший (бакалаврський) _____

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ українська _____

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: канд. соціол. н., доцент кафедри філософії та культурології Медіна Т. В. _____

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл

викладача

(-ів)

[http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3719\]\[caf_pers_id\]=717&commands\[3719\]=item](http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3719][caf_pers_id]=717&commands[3719]=item) (посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.

+38 (095) 701-05-56, +38 (068) 474-57-08

E-mail:

t.medina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=655>

Консультації

Очні консультації: середа, 14.40-16.00

Онлайн-консультації: Розклад консультації. середа, 17.30

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Особливість даного курсу полягає в тому, що це – спеціальна соціологічна дисципліна, об'єкт якої – сім'я – «мініатюра» суспільства в цілому. Звідси – тісний зв'язок курсу як із загальнотеоретичними дисциплінами – соціологією, перш за все, а також філософією, психологією, економікою, історією соціології і т.ін. – так і з усією сукупністю інших спеціальних соціологічних дисциплін.

Головним завданням вивчення курсу є не тільки засвоєння конкретного змісту, пов'язаного зі становленням і розвитком сім'ї як соціального інституту і малої соціальної групи, а й встановлення зв'язків, детермінацій, структурної впорядкованості цього змісту. Саме це дозволяє сприйняти досліджувану соціальну реальність у вигляді зв'язної, структурованої й упорядкованої цілісності. При цьому дуже важливо забезпечити історичне бачення цієї цілісності та її конкретних елементів, що дозволяє не просто описати, а й зрозуміти та пояснити досліджувані явища і процеси.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення з особливостями соціології сім'ї як важливого розділу соціології інститутів, як галузі соціологічного знання та спеціальної соціологічної теорії.

Завдання:

ознайомити студентів з основними методологічними та методичними підходами вивчення сім'ї як соціального феномену; здійснити аналіз цієї категорії не тільки на макрорівні інституціональної ефективності, але і на рівні соціально-психологічної групи; розкрити взаємозв'язок між розвитком суспільства та еволюцією інституту сім'ї; розглянути проблеми шлюбно-сімейних відносин на сучасному етапі розвитку суспільства, та дослідити основні напрями державної політики в сфері сім'ї і соціальної роботи з нею.

3. Пререквізити: курс безпосередньо пов'язаний з дисциплінами «Соціологія», «Філософія»

4. Результати навчання (формулювання результатів навчання у вигляді переліку загальних та фахових компетентностей (досягти..., аналізувати...). визначених відповідною освітньо-професійною програмою, із зазначенням рівня їх сформованості через достатність для вирішення певних завдань професійної діяльності)

Знати:

- базові форми сім'ї та шлюбу в їх історичному розвитку;
- типи сімей та стадії їх розвитку;
- макросоціальні фактори, що впливають на зміни інституту сім'ї;
- систему функцій сучасної сім'ї;
- специфіку стосунків, які виникають на мікросоціальному рівні;
- проблеми сім'ї та сімейної політики в сучасній Україні.

Вміти:

- самостійно аналізувати розвиток інституту сім'ї;
- охарактеризувати сім'ю як соціальний інститут та малу соціальну групу;
- критично оцінювати та аналізувати сучасний стан української сім'ї та систему допомоги дітям та сім'ям.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Соціологія сім'ї</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2,3,4	3,4,5,6,7,8	3	90	2	15		15		60		залік
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Сім'я як об'єкт вивчення соціології												
Тема 1. Соціологія сім'ї як самостійна галузь соціології		2	2				6						
Тема 2. Історичні тенденції розвитку сімейно-шлюбних відносин		2	2				10						
Разом за ЗМ1		4	4				16						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Найважливіші напрями дослідження сім'ї												
Тема 3. Вибір шлюбного партнера		2					10						
Тема 4. Подружні стосунки, розподіл влади та праці між подружжям		2	2				4						
Тема 5. Життєвий цикл сім'ї. Найважливіші проблеми функціонування молоді сім'ї			2				10						

Тема 6. Сексуальна і репродуктивна поведінка		2			10						
Тема 7. Батьківство як предмет соціології.		2			4						
Тема 8. Різноманіття зведених сімей. Монобатьківські сім'ї.			2		8						
Тема 9. Розлучення та його наслідки. Сімейна політика держави.		3	3		4						
Разом за змістовим модулем 2		15	13		44						
Залік			2								
Усього годин		15	15		60						

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціологія сім'ї як самостійна галузь соціології	6
2	Історичні тенденції розвитку сімейно-шлюбних відносин	6
3	Теоретичні підходи до вивчення сім'ї	10
4	Методи та методологія соціологічного вивчення сім'ї	10
5	Національні моделі сімейної структури	4
6	Вибір шлюбного партнера	10
7	Подружні стосунки, розподіл влади та праці між подружжям	4
8	Життєвий цикл сім'ї. Найважливіші проблеми функціонування молоді сім'ї	10
9	Сексуальна і репродуктивна поведінка	10
10	Батьківство як предмет соціології.	4
11	Різноманіття зведених сімей. Монобатьківські сім'ї.	8
12	Міжпоколінні відносини в сім'ях як предмет соціологічного вивчення	4
13	Розлучення та його наслідки. Сімейна політика держави.	4

5. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік, екзамен, комплексний іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Розподіл балів, які отримують студенти

Для прикладу (залік)

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)									Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
10	10	10	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

Курс «Соціологія сім'ї» вивчається протягом семестру та складається з двох теоретичних та одного підсумкового модулю. Кожний теоретичний модуль оцінюється в 30 балів, відповідно протягом семестру студент може набрати максимально 60 балів (30+30). Окрім цього, студент може виконати індивідуальне науково-дослідницьке завдання, що оцінюється від 1 до 10 балів. Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Він складається з двох форм роботи: теоретичної і практичної (тестові завдання). Теоретичний блок складається з трьох питань, що підсумовують вивчений матеріал, і за умови успішного розкриття кожне питання може бути оцінене у 7 балів.

За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на підсумковому контролі, студент має можливість за результатами навчання з курсу «Соціологія сім'ї» отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS.

При виставленні загальної оцінки враховуються такі критерії:

<p>«А» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<p>постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; належним чином виконував завдання для самостійної роботи; допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності; добре виконав завдання модульного контролю.</p>
<p>«В» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<p>розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; робив узагальнення та висновки з окремих питань; виконував завдання для самостійної роботи; при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; не проявив творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; добре виконав завдання модульного контролю.</p>
<p>«С» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<p>розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, але недостатньо й не завжди використовував додаткову літературу; формулював висновки з окремих питань практичних занять; не проявляв належної активності на практичних і семінарських заняттях; брав участь у виконанні індивідуального науково-дослідницького завдання, але продемонстрував недостатній рівень наукової культури; виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.</p>
<p>«D» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<p>відповідав на окремі питання, які обговорювалися; формулював висновки з окремих питань; при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; не проявляв активності на практичних заняттях; частково виконав завдання для самостійної роботи; не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; при виконанні завдань модульного контролю допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.</p>

<p>«Е» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<p>відповідав на окремі питання, які обговорювалися; допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення, не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; недостатньо використовував основну літературу й майже бо зовсім не використовував додаткову; не проявляв активності на практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; виконав окремі завдання для самостійної роботи; не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; погано виконав завдання модульного контролю, з численними помилками та неточностями.</p>
<p>«Fх» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.
<p>«F» ставиться у разі, якщо студент:</p>	<p>поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; не ознайомився з рекомендованою літературою; не виконав завдання для самостійної роботи; не виконав індивідуальне науково-дослідницьке завдання; не проявляв активності на практичних заняттях; на підсумковому занятті не вмів відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; не виконав завдання модульного контролю.</p>

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

7. Рекомендована література -основна

1. Глазунов С. В. Соціологія сім'ї : навч. посібник для вищих закл. освіти. Дніпропетровськ: РВВДД., 2000. 140 с.
2. Лукашевич М. П. Соціологія сім'ї: теорія і практика: навч. посібник. К., 2012.
3. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посібник. К.: МАУП, 1999. 344 с.
4. Лукашевич М. П., Шандор Ф. Ф. Соціологія сім'ї : підручник. К.: Знання, 2013. 223 с.
5. Ляшенко Н.О. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. I. Сім'я як соціальний інститут. Харків : НТУ «ХП», 2018. 96 с.

6. Медіна Т. В. Соціологія сім'ї: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013.
7. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр „Академія”, 2003. 560 с.
8. Черниш Н. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2005. 632 с.
9. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку. К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009. 248 с.
10. Шлюб, сім'я та дітородні орієнтації в Україні.— К.: АДЕФ-Україна, 2008. — 256 с.

Додаткова

1. Глазунов С. В. Християнське розуміння шлюбу і сім'ї (соціологічний та етноісторичний аспекти). *Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Соціологія. Філософія. Політологія.* Вип. 6, 2000. С. 172-179.
2. Глазунов С. В. Сучасні чинники вибору шлюбної пари і деякі питання стабілізації подружніх стосунків. *Вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту. Соціологія. Філософія. Політологія.* Д.: Вид-во ДДУ, 1999. Вип. 5.
3. Медіна Т. В. Мотивація вступу до шлюбу. Соціальна робота з молоддю сім'єю: Збірник методичних матеріалів для працівників соціальних служб для молоді. Київ: Вид-во “А.Л.Д.”, 1997. Вип. III. Ч. I. С. 9-12.
4. Медіна Т. В. Тенденції шлюбності в Україні. Актуальні проблеми розвитку суспільства: історична спадщина, реалії та виклики ХХІ століття. 9-ті читання пам'яті Вячеслава Липинського. Матеріали доповідей учасників 4-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк, 2006. С. 41-43.
5. Медіна Т. В. Етноісторичні аспекти формування та функціонування сім'ї в Україні. *Нова парадигма: журнал наукових праць.* Вип. 57. К., 2006. С. 190-199.
6. Медіна Т. В. Співжиття як предмет дослідження соціології сім'ї. Філософія гуманітарного знання (після Вільгельма Дільтея): Матеріали міжнар. наук. конференції (16-17 жовтня 2009 р., м. Чернівці). Чернівці: Чернівецький національний університет, 2009. С. 285-287.
7. Медіна Т. В. Батьківська сім'я як осередок підготовки до подружнього життя. *Релігія та Соціум: Міжнародний часопис.* Чернівці: Чернівецький нац. університет, 2011. № 2 (6). С. 129-135.

14. Інформаційні ресурси

1. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Державна служба статистики України).
1. www/meta-ukrain.com (Дані про соціологічні публікації в Україні).
2. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
3. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
4. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).
5. www.journal@socnet.kiev.ua (Домашня сторінка часопису «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»).
6. www.sau@mail.kar.net (Домашня сторінка Соціологічної Асоціації України).
7. www/theori.htm (Map for Sociological Theory).
8. www.gumer.info/ (Бібліотека Гумера, соціологія).
9. <http://commons.com.ua> (Журнал «Спільне: журнал соціальної критики»).
10. www.sociology.org.uk (Sociology Central).